

Tikkurila Oyj
Kuninkaalantie 1
04300 Vantaa

RAKENNUSHISTORIASELVITYS
2017-18

TIKKURILA Oyj:n ALUE TIKKURILAN KESKUSTASSA
RAKENNUSHISTORIASELVITYS
2017

Tilaaja: Tikkurila Oyj
Tekijä: Amark, Anna-Maarit Reijonen
Päiväys: 30.11.2017 (täydennetty 31.1.2018)

Kansikuva: Ilmakuva Tikkurila Oyj v. 2005

Sisältö

Johdanto

Selvityksen rakenne ja lähteet 7

Tikkurila Oyj:n historia ja vaiheet

Kauppahuone Schildt & Hallbergin aika	11
Sotavuodet ja jälleenrakennuksen aika	18
Tehtaan kasvu nykyaikaiseksi tuotantolaitokseksi	19

Tikkurila Oyj:n nykyinen tehdasalue ja rakennukset

Tikkurilan nykyinen tehdasalue	20
Tikkurila Oyj:n rakennukset	21

Suunnittelijat

Woldemar Baeckman	22
Woldemar Baeckman ja Jaakko Aartelo	22
Arkkitehtuuritoimisto Ilonen & Lautamo ky	22
Osmo Solansuu	22
Kaarina Löfström	23

Tikkurila Oyj:n alueen rakennukset

53 Pääkonttori	24
54 Tutkimuskeskus I	34
55 Tutkimuskeskus II	40
56 Koulutuskeskus Paletti	44
39 Somistamo	48
57 Vastaanottorakennus	50
40 Puusepänverstas	52
42 Raaka-ainavarasto	54
44 Raaka-ainevarasto	56

401 MC-tehdas	58
401 Purkkivarasto	62
401 Varasto 1	64
401 Varasto 2	65
401 Varasto 3	66
401 Varastokatos	67
404 PM-tehdas	68
405 Korjaamo	69
406 TM-tehdas	70
410 NC-tehdas	71
412 Liuotinpolttolaitos	72
413 Pastatehdas	73
402 Pumpaamo ja paloautohalli	74
403 Porttirakennus	75
434 Liuotinasema	75
408 Porttirakennus	76
130 Kartano	78
131 Pehtoorintupa	80
132 Rengintupa	81
133 Talousrakennus	82
134 Henkilöstöruokala	84

Yhteenveto ja suositeltavat tulevat toimenpiteet

Historialliset arvot	86
Maisemalliset arvot	86
Arkkitehtoniset arvot	86
Kaupunkikuvalliset arvot	87
Jatkotoimet	87

Tikkurilan asemakaavoituksesta

Lähteet

Johdanto

Tikkurila Oyj:n maalitehdas perustettiin Helsingin pitäjän kirkonkylään Keravan joen varteen yli sata vuotta sitten, vuonna 1862. Tehtaan tuotannon alku oli hankalaa, mutta toiminnan määrätietoisen kehittämisen ansiosta Tikkurila Oyj on tänä päivänä yritys, joka tunnetaan nimestään ja tuotteistaan ympäri maailmaa.

Toiminnan alussa raaka-aineista ja vesivoimastakin oli pulaa ja maailmalla ja lähiympäristössä tapahtuneet isot murrokset kuten sodat, katovuodet ja lama, samoin kuin tehtaassa tapahtunut tulipalo, aiheuttivat katkoksia tuotannossa. Vastoinikäymisistä huolimatta tehdas saatiin kannattavaksi ja erityisesti tuotekehityksen ansiosta sen tuotanto saatiin tasaiseen kasvuun. Yli vuosisadan tehdas toimi aivan Tikkurilan keskustassa vanhoissa tehdastiloissa, ns. Ykköstehtaassa. Uuden ajanmukaisen tehtaan rakentaminen 1970-luvulla ja toiminnan siirtäminen vähitellen kokonaan Keravan joen eteläpuolelle on tehnyt tuotannon mittavan lisäämisen mahdolliseksi. Suuret linjaukset yhtiön strategiassa vaikuttavat väistämättä toimintaan yrityksen kaikilla osa-alueilla. Tuotantolaitoksia on rakennettu lisää ja laajennettu, mutta myös muutettu muuhun käyttöön ja purettu. Maalinvalmistus on siirretty Tikkurilan konsernissa eri maissa uusiin ja modernisoituihin tuotantolaitoksiin, joilla voidaan paremmin turvata sekä työntekijöiden että ympäristön turvallisuus. Tuotannon painopiste on siirtynyt ympäristöystävällisiin vesiohenteisiin maaleihin ja se on lopettanut alkydipohjaisten sideaineiden tuotannon Tikkurilassa kokonaan. Myös muita toimenpiteitä, kuten poistoilman puhdistus ja peltiasioiden kierrättäminen, on tehty siirryttäessä yhä ympäristöystävällisempiin tuotantotapoihin.

Maailman muuttuessa yhä pienemmäksi ja markkinoiden yhä globaalimaksi tehdas on jälleen uusien haasteiden edessä. Markkinat ovat avoimet ympäri maailmaa, automaatio ja robotiikka lisääntyvät tehdastuotannossa ja ympäristöasioiden merkitys kasvaa entisestään. Tikkurila Oyj:llä on pitkä historia ja se on ollut edelläkävijä monilla osa-alueilla. Tämä myönteinen kehitys tulee varmaan jatkumaan tulevaisuudessakin.

Kuva 1: Tehdasalue 1930.

Kuva 2: Öljynpuristamo v.1885. Kuvat Vantaan kaupunginmuseo.

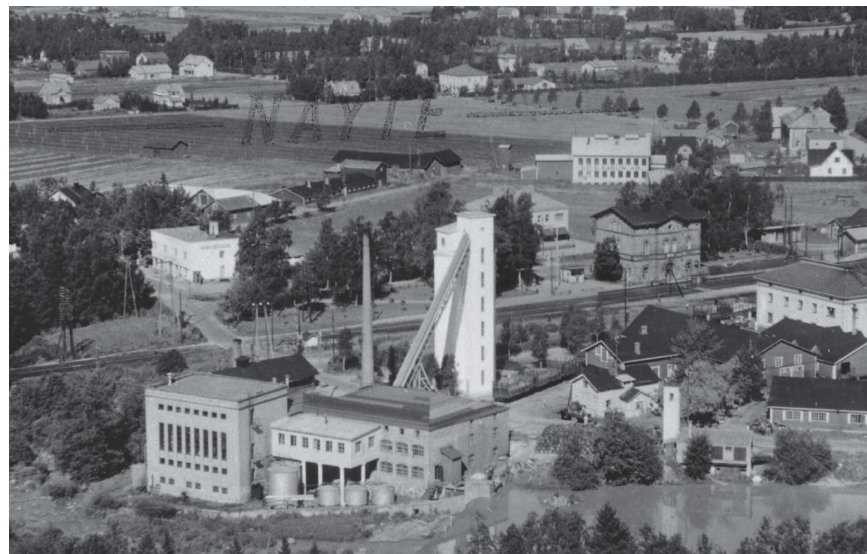
Selvityksen rakenne ja lähteet

Tikkurila Oyj:n vaiheista on tehty mittava historiikki yhtiön 150-vuotisjuhlaan vuonna 2012. Se kattaa yhtiön mielenkiintoiset vaiheet, maailmanhistorian ja talouselämän muutokset ja tehtaan kehittymisen nykyiseen laajuuteensa. Tehtaan toimintaa käsitellään mittavasti myös tehtaan henkilöstön ja työntekijöiden kannalta.

Tämän selvityksen tavoitteena on ollut kerätä perustiedot Tikkurila Oyj:n tehdasalueella olevista tuotanto-, tutkimus- ja toimistorakennuksista. Niiden alkuperäinen ja nykyinen käyttö, rakentamisajankohta, suunnittelijat, julkisivumateriaalit ja laajuustiedot on kirjattu. Kohteet on numeroitu käyttäen Tikkurila Oyj:n omaa vanhaa numerointimallia. Tarkempaa luonnehdintaa on tehty tärkeimmistä rakennuksista ja niitä on tarkoitettu täydentää jatkossa. Myös alueella sijainneet vanhat suojellut rakennukset on liitetty tähän tutkimukseen, vaikkakin kevyemmin. Rakennukset on valokuvattu kattavasti niin ulkoa kuin sisältä toiminnan salliman laajuuden mukaisesti. Kaikkia valokuvia ei ole sijoitettu julkaisuun, johon on valittu rakennuksen luonteen kannalta oleellimmat valokuvat. Oheisia perustietoja voidaan sitten myöhemmin helposti täydentää ja laajentaa, jos asia katsotaan josakin vaiheessa ajankohtaiseksi.

Rakennusten toiminnassa on tapahtunut melko vähän muutoksia vuosien varrella. Toiminnan volyymi on toki laajentunut ja sen myötä rakennuksia on laajennettu, osaa useaan kertaan. Nämä muutokset, samoin kuin rakennusvuodet on kirjattu perustietoihin.

Selvitys perustuu pääosin kattavaan Värikartta, 150 vuotta Tikkurilan tarinoita -teokseen. Muina arkistolähteinä on käytetty Tikkurila Oyj:n omia arkistoja ja Vantaan museon ja Vantaan rakennusvalvonnan tietoja. Osa uusista ja vanhoista kartoista ja ilmakuvista on Vantaan kaupungin karttasivuilta ja niiden käyttö tässä on mahdollista. Valokuvia on saatu erityisesti Vantaan museon kokoelmista. Kirjallisina lähteinä on käytetty Vantaan historia 1946-77 -teosta sekä teosta Helsingin pitäjän vuosikirja 1988.

Kuva 1: Ilmakuva Tikkurilasta n. 1940-luvun lopulta. Kuva Veljekset Karhumäki, Vantaan kaupungin museo.

Tikkurila Oyj:n omat piirustusarkistot ovat digitaalisessa muodossa ja niitä on käytetty arkistopiirustusten lähteinä. Tosin piirustusten mittakaava vaihtelee ja siten niiden koot eivät ole verrannolliset keskenään.

Lisäksi alustavaa selvitystä on esitelty Vantaan kaupungin ja Vantaan museon viranomaisille ja he ovat saaneet lausua omat kommenttinsa.

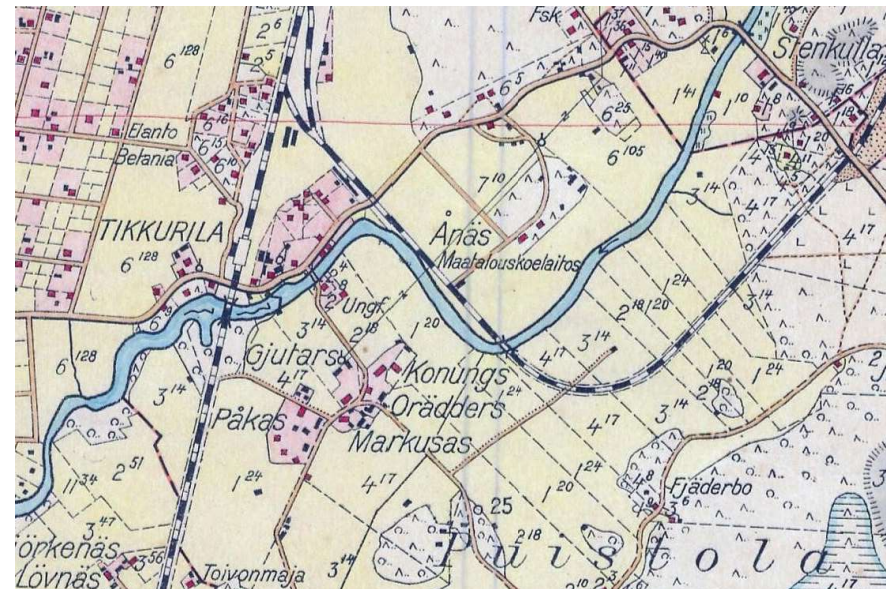
Tikkurila Oyj:n historia ja vaiheet

Tikkurilan kylän vaiheet

Suomen suuriruhtinaskunta oli vielä 1800-luvun alkupuoliskolla köyhä maatalousmaa. Suomen elinkeinoelämän kasvattaminen ja monipuolistaminen tulivat ajankohtaisiksi vuosisadan jälkipuoliskolla. Erytisen tärkeinä pidettiin kulkuyhteyksien parantamista ja kotimaisia raaka-aineita jalostavan teollisuuden vahvistamista.

Tikkurilan jokialue ja tehtaan syntyvaiheet

Keravanjoen ja keskiaikaisen Kuninkaantien risteyksessä Långobacken kosken pohjoispuolella sijaitseva Tikkurila on toiminut markkinapaikkana jo 1500-luvulla. Joen eteläpuolella sijaitsi Fastbölen eli Kuninkaalan kylänmäki ja sen vanhin kantatila Konungs. Uuden liikenneyhteyden, rautatien rakentamisen myötä v.1862 Tikkurila ja koko Helsingin pitäjän alue kasvoivat voimakkaasti. Teollisuus kehittyi, mutta palvelut lisääntyivät hitaammin. Kylä sai oman kauppansa vasta 1880-luvun lopulla. Rautatieasemalla oli postikonttori ja oma kansakoulu rakennettiin vasta seuraavalla vuosikymmenellä.

Vasemmalla: Kuva 1: Viistokuva Tikkurila 1958.

Oikealla: Kuva 2: Tikkurila ja kylät. Senaatin kartat 1872

Kuva 3: Vantaan pitäjänkartta v.1933 Lähde Vantaan karttapalvelu.

Tikkurila Oyj:n tehtaan syntyvaiheet ja historia

Tehtaan alkuvaiheet

Tuskin on sattumaa, että Tikkurilan pellavaöljytehdas Keravan joen varteen ja Suomen ensimmäinen rautatie Hämeenlinnasta Tikkurilan kautta Helsinkiin ja saivat alkunsa samana vuonna. Hakunilan kartanon Håkansbölén omistaja everstiluutnantti Anders Munsterhjelm osti vuonna 1856 nykyisen asemanseudun vaiheilla sijainneet Dynnasin ja Erikaksen verotilat. Hän anoi v. 1861 erioikeutta perustaa tänne pellavan ja hampunsiemeniä käyttävän öljytehtaan. Kartanon maista erotettiin 1,54 tynnyrinalan eli 0,75 hehtaarin suuruinen tontti tehdasta varten. Tehtaan sijaintiin vaikutti paitsi rautatien rakentaminen eli hyvät liikenneyhteydet raaka-aineiden ja tuotteiden kuljettamiseksi, mutta myös vesivoiman saanti tehtaan kasvaaviin tarpeisiin. Kiistat vesivoiman riittävydestä Långobackan koskessa aiheuttivat kuitenkin kiistaa vesioikeuden haltioiden ja tehtaan perustajan välillä ja kiistat jatkuivat vielä 1900-luvulle tultaessakin.

Joen poikki oli jo aikaisemmin rakennettu pato ja pohjoisen vapaana virtaavan uoman partaalle viljamyly. Uuden tehtaan omistaja aloitti pian uuden kosken poikki ulottuvan padon rakennustyöt. Uusi hirsinen öljymylly ja sen puinen vesipyörä rakennettiin vanhan myllyn ja uuden rakennettavan padon väliin. Öljymyllyn lisäksi tehdasalueelle oli rakennettu pieni puinen "vernissakeittiö" ja muutamia asuinrakennuksia ulkorakennuksineen.

Uuden tehtaan perustaminen ei kuitenkaan ollut ongelmaton, sillä kato-
vuodet koittelivat maata. Markkinat näyttivät alkuun hyviltä, sillä teollinen kehitys ja teräsrakentamisen lisääntyminen olivat lisänneet pellavaöljyn ja vernissan kysyntää maassamme. Myös puutavaran hintojen kallistuminen ja paperiteollisuuden kasvu aiheuttivat rakenteiden, koneiden ja laitteiden suojaustarpeen ja lisäkäyttöä maalituotteille. Tikkurilan öljytehdas myytiin jo muutaman vuoden kuluttua kauppias Henrik Lindroosille. Suuria muutoksia tehtaassa ei tapahtunut seuraavienkaan omistajien aikana, sillä toiminta oli aika alkeellista eikä uudistuksia tapahtunut vuosikymmeniin.

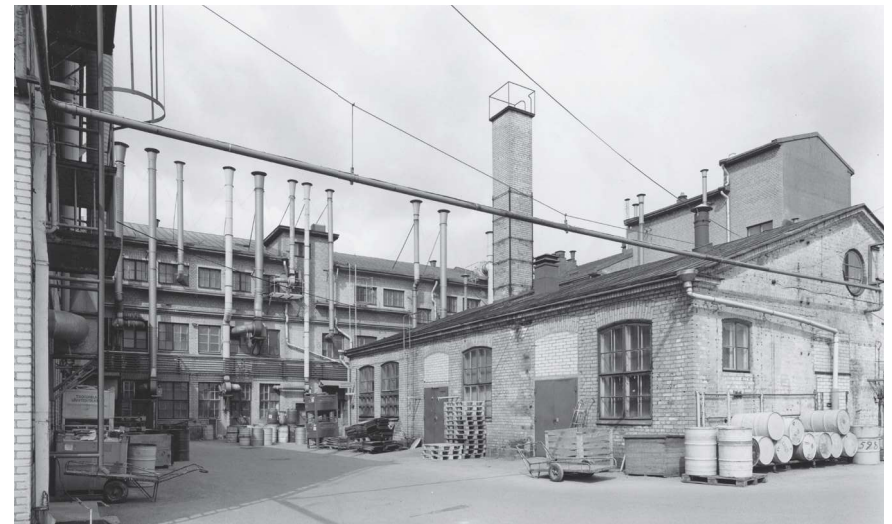
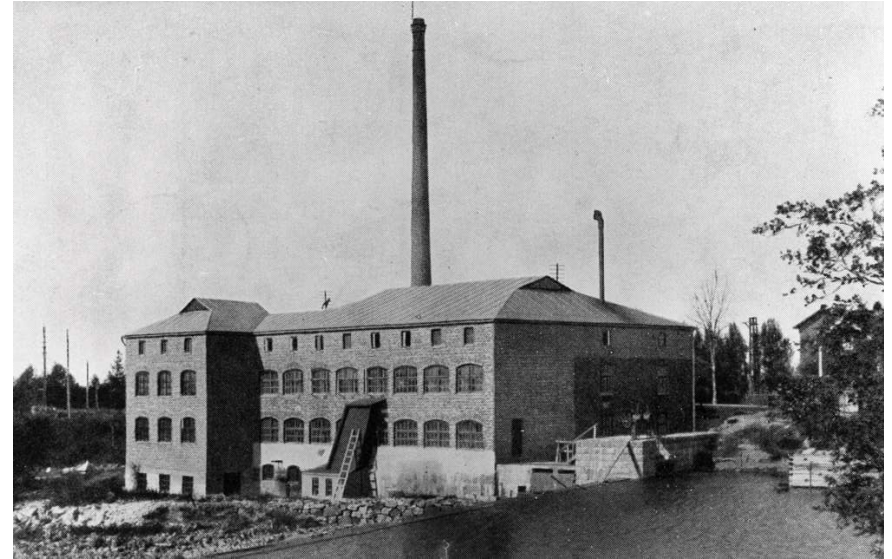
Katovuosien jälkeen puutavaran kysyntä lisääntyi voimakkaasti, mutta Tikkurilassa ei vernissatuotantoa pystytty juurikaan lisäämään. Pulaa oli etenkin raaka-aineista eli pellavansiemenistä ja vesivoiman riittävydestä. Seuraavaksi maalitehtaan osti Itä-Uudenmaan kartanonomistajista koostuva osakeyhtiö, Tikkurila Oljeslageri Aktiebolaget v. 1876. Pääoman puutteen vuoksi osakeyhtiö purettiin jo muutaman vuoden kuluttua ja suurin osa osakkeista päättyi asessori C.J. Wickbergin haltuun. Hän omisti tehtaan vuoteen 1885 ja myi sen vähän ennen kuolemaansa kauppahuone Schildt & Hallbergille, joka oli kansainvälistä siemen-, rehu- ja lannoitekauppaa käyvä yritys.

Kauppahuone Schildt & Hallbergin aika

Kauppahuone Schildt & Hallbergin aikana öljytehtaan toimintaa kehitettiin rakentamalla uusi tiilinen tehdasrakennus vuonna 1886 -87. Vanhasta öljypuristamosta jäi jäljelle vain puinen pato ja vesiratas. Kun tehtaan toiminta laajeni, myös entistä vajaan hehtaarin suuruista tehdasaluetta laajennettiin puolen hehtaarin lisäalueella rautatien itäpuolelta. Sinne rakennettiin lisäraide raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden kuljetusta varten. Vuonna 1890 ostettiin lisää maata ja rakennettiin pistoraide tehtaan alueelle ja tuotteet, pellavaöljy, pellavaöljyvernissa sekä rehu- ja pellavasiemenkakut, saatiin helposti lastattua suoraan junanvaunuihin.

Viikoittain lastattiin tehtaalta lähes 3000 kg tuotteita ostajille, etupäässä Helsingissä toimiville yrityksille. Vernissan keittoa lisättiin ja sitä varten rakennettiin muuripatojen tilalle kaksi 500 l:n vetoista kattilaa. Keittäminen tapahtui kuitenkin edelleen avotulella.

Jugendin aikakausi lisäsi maalien, tapettien ja linoleumin kysyntää ja markkinat laajenivat pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Tehtaalle hankittiin kerrospuristimet, joilla öljyä saatiin puristettua lähes 31 % raaka-aineen määrästä, ja höyrykeitin, jolla korvattiin avotulella tapahtunut vernissankeitto. Voimansiirtoa kehitettiin korvaamalla vanha puinen vesiratas tehokkaammilla vesiturbiineilla ja imukaasulaitteella. Hirsinen vanha viljamyly oli jäänyt Tikkurilan kartanon omistukseen ja se siirtyi maa-alueineen kauppahuoneen omistukseen vasta v. 1912. Nyt öljytehtaassa oli kylvösiemen-, jyvä- ja rehukaupan tarvitsema mylly sekä valmiin öljyn säiliöt, joista isoin ulottui maantien alle.

Kuva 1: Vernissatehdas v.1913. Kuva Vantaan kaupunginmuseo

Kuva 2: Tikkurilan väritehtaita v. 1987. Kuva Ilari Järvinen. Vantaan kaupunginmuseo.

Schildt & Hallberg oli hankkinut maata tehdastontin vierestä joen molemmin puolin. Sitten sattui vakava takaisku, kun tehdas huhtikuussa v. 1912 paloi maan tasalle. Vahinko kääntyi kuitenkin tehtaan onneksi, sillä uusi modernimpi tehdas saatiin avattua tuotannolle jo v. 1913. Uusi nelikerroksinen tehdas varustettiin uusin laittein siten, että tuotanto pystyi toimimaan taukoamatta ja se mahdollisti tuotantomäärien mittavan kasvun. Kosken partaalle rakennettiin 4-kerroksinen tiilinen vernissatehdas, jonne sijoitettiin myös jauhomylly. Uusi tehdas edusti aikansa kehittyneintä tekniikkaa. Puristimia oli vain kahdeksan entisen 14 sijasta. Katselmuksen jälkeen saatiin lupa myös uuden kivipadon rakentamiseen. Toimintaa tehostettiin myös tehokkaammilla turbiineilla. Lisää maata hankittiin kosken yläpuolelta ja v. 1916 myös tehdasalueen itäpuolelta.

Ensimmäisen maailmansodan alkua tyrehdytti vernissan tuonnin Venäjältä. Uusi tehokas öljytehdas valmistui palon jälkeen vuotta myöhemmin, mutta sekään ei enää pystynyt vastaamaan kasvaneeseen kysyntään. Myös raaka-aineesta oli pulaa, kun argentiinalaista pellavansiementä ei saatu enää tarvittavaa määrää. Sodan päätyttyä tuotanto voitiin käynnistää uudelleen täydellä teholla.

Muitakin muutoksia oli tulossa: Kauppahuone Schildt & Hallberg muutettiin osakeyhtiöksi ja se luopui maata-loustuotteiden, lannoitteiden ja maatalouskoneiden tukkukaupasta kokonaan. Katseet kiinnittyivät uusiin teollisiin haasteisiin ja erityisesti sellaisiin, jotka palvelivat itsenäisen Suomen omavaraisuutta. Valtaosa eri tarkoituksiin käytettävistä maalituotteista oli tähän asti tuotu ulkomailta.

Vuonna 1919 Ab Schildt & Hallberg Oy perustikin Tikkurilaan maali- ja lakkatehtaan. Sen tarpeisiin rakennettiin radan varteen Keravan joen pohjoispuolelle Tikkurilan maalitehdas, ns. Ykköstehdas ja lakkakeittämö. Rakentaminen rahoitettiin uudella osakeannilla. Pellavaöljyn ja vernissan lisäksi tehdas tuotti lakkaa, öljymaalia, kärrynrasvaa, kiillotusvahaa ja pähkinäpetsiä. Merkittäviä maa-alueita ostettiin 1920-luvulla koillisesta radan itäpuolelta ja Turusta Viipuriin johtavan maantien pohjoispuolelta. Maa-alueita ei kuitenkaan otettu heti aktiiviseen käyttöön vaan ne toimivat lähinnä varasto- ja asumistarkoituksissa.

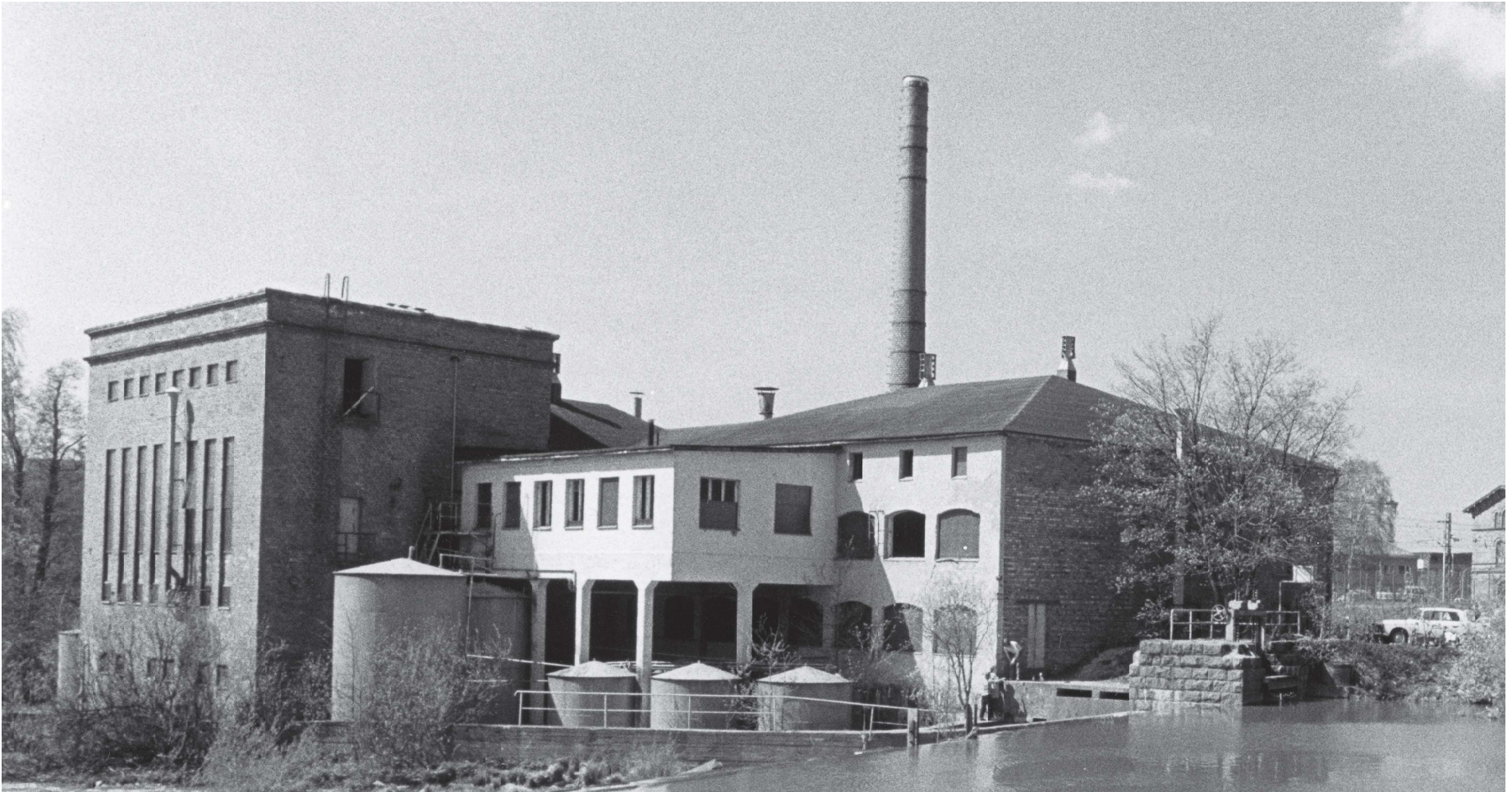
Maailmantalouden lama 1930-luvulla vaikeutti maalituotteiden kysyntää, mutta maali- ja lakkatehdas jatkoi kuitenkin kasvuaan, josta pääansio kuului uusille maalituotteille. Tehtaalle perustettiin uusi teknokemian osasto ja maalituotteita syntyi erityisesti maalitehtaan laboratorion kehitystyön ansiosta. Tehdasalue laajeni edelleen ja myös tehtaan tiloja ajanmukaistettiin ja kasvatettiin. Erityisesti tämä näkyi lakkakeittämön tiloissa, jotka laajenivat 10 vuodessa 26-kertaisiksi. Myös alun perin 250 m²:n maalitehdasta laajennettiin 372 m²:llä ja myöhemmin vielä 200 m²:llä. Vuonna 1937 rakennettiin maalitehtaan eteläiseen sivurakennukseen lisätilat, joihin sijoitettiin laboratorioita sekä sosiaali- ja varastotiloja.

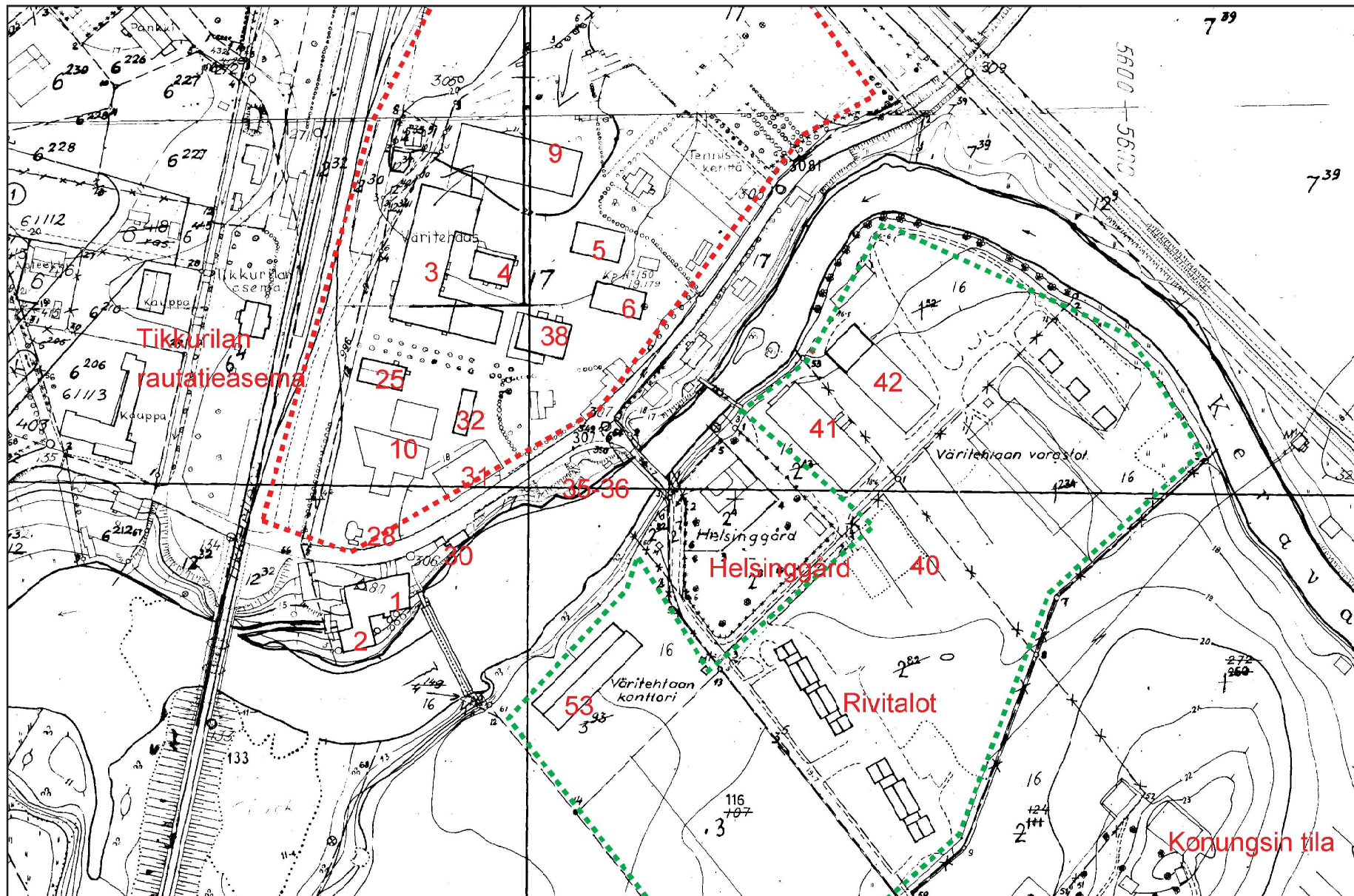

Kauppahuone Schildt & Hallberg:in pääkonttori siirrettiin v. 1931 Helsingistä Tikkurilaan. Hallinto sijoittui aluksi vanhaan puutaloon vernissatehdasta vastapäätä. Vuonna 1935 valmistui uusi hallintorakennus tehdas-alueen länsilaidalle lähelle jokea ja rautatietä. Myös ruokalatoiminta käynnistettiin maalitehtaan henkilökunnalle. Vanha puinen konttorirakennus, joka oli muutettu asunnoiksi, tuhoutui pommituksissa Talvisodan aikana.

Kuva 1: Tikkurilan keskusta 1960-luvulta. Ilmakuva ennen tehdasalueen siirtoa joen eteläpuolelle. Ilmakuva Vantaan karttapalvelu.

Kuva 2: Vernissatehdas v. 1985. Kuva Matti Luumi. Vantaan kaupunginmuseo.

Tikkurila Oyj:n vanha alue ja sen siirtäminen Keravan joen eteläpuolelle:

- 1-2 Vernissatehdas
- 3 Ykköstehdas (Väritehdas)
- 4 Ilokankeittämö I
- 5 Ilokankeittämö II
- 6 Kittitehdas
- 9 Keskusvarasto
- 10 Lämpökeskus
- 25 Sosiaalirakennus (ent. pääkonttori)
- 28 Siilotorni
- 30 Paloasema II
- 31 Tarvikevaja
- 32 Varasto
- 35-36 Polttouunit
- 38 Ohennusvarasto
- 40 Auto- ja pukeutumishalli
- 41-44 Raaka-ainevarasto
- 46-48 Nitroselluloosavarastot
- 53 Pääkonttori

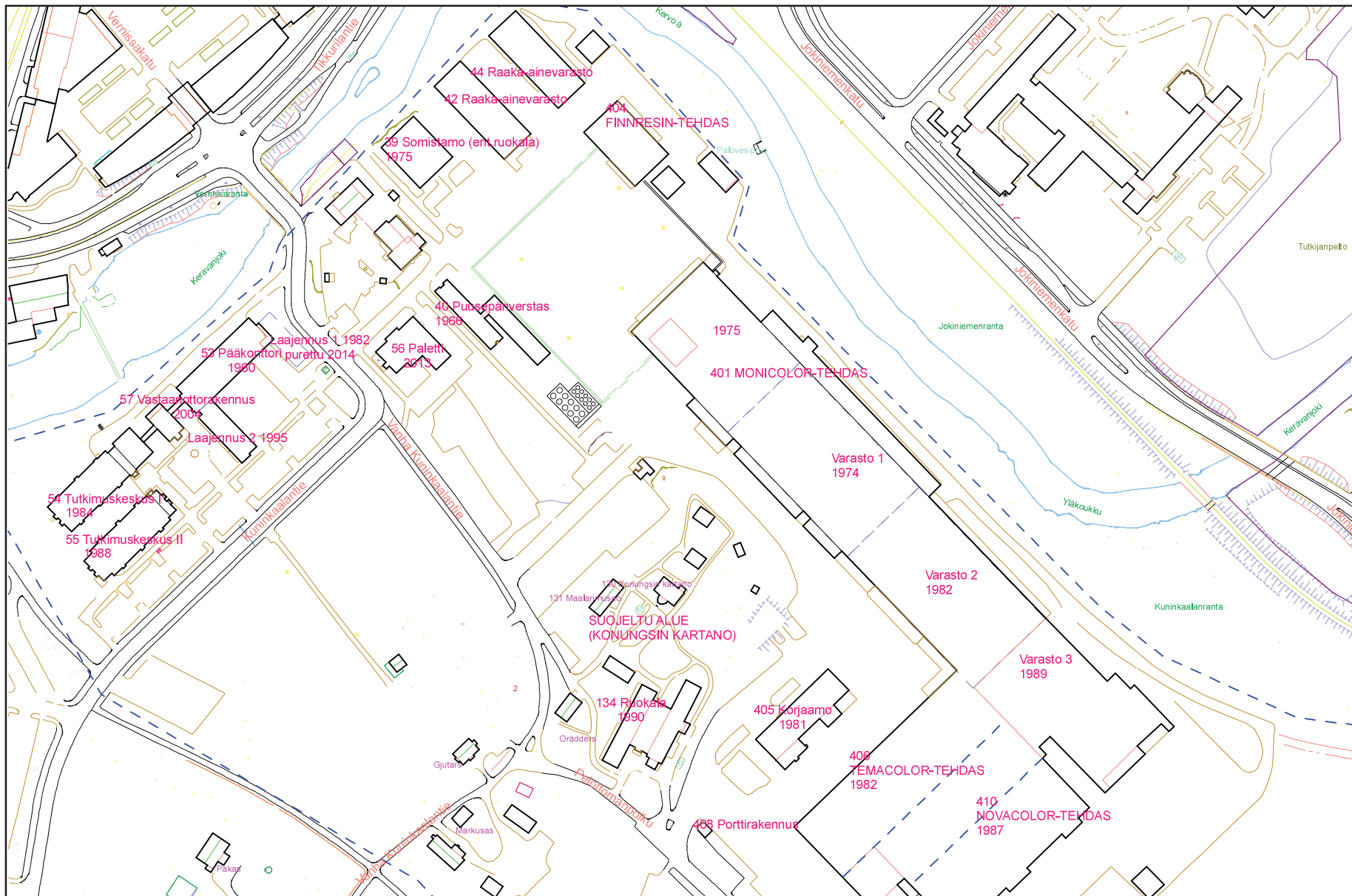
Kaikki punaisella pisteviivalla rajatut rakennukset on purettu 1980-luvulla ja toiminta on siirtynyt vähitellen kokonaan joen toiselle puolelle. Vihreällä pisteviivalla on merkitty v. 1937 hankittu alue. Kartta on vuodelta 1962, jolloin kaikkia rakennuksia ei uudella alueella ole vielä rakennettu. Myös maata on hankittu yhtiön tarpeisiin vielä lisää..

Tikkurila Oyj:n tehdasalue on kokenut isoja muutoksia yli 150 vuotensa aikana. Oikean puoleinen kartta 1960-luvulta näyttää alueen sellaisena kuin se oli noin sata vuotta. Ykköstehdas ja muut siihen liittyvät tehdasrakennukset sijaitsivat Keravanjoen pohjoispuolella vanhaa rautatieasemaa vastapäätä. Joen eteläpuolella näkyy jo alueen laajentuminen joen eteläpuolelle. Sinne on rakennettu jo uusi tehtaan pääkonttori v. 1960, rivitaloja ja varastot, joita messuhalleiksi kutsuttiin.
Kuva 1: Vernissatehdas ja siilotorni v. 1961. Kuva Tikkurila Oyj.

Ylläolevassa viistokuvassa vuodelta 2004 tehdasalue on jo siirtynyt nykyiselle paikalleen ja alue on lähes nykyisessä laajuudessaan. Vanha Ykköstehdas ja muut rakennukset on purettu ja niiden alue odottaa uutta rakentamista. Kartta Vantaan karttapalvelu. Ilmakuva tehdasalueesta v.2007Tikkurila Oyj.

Sotavuodet ja jälleenrakennuksen aika

Sotavuodet vaikeuttivat monin tavoin tehtaan toimintaa. Työntelijoita ei ollut, raaka-aineen saatavuus oli heikkoa ja tuotantoa säännösteltiin voimakkaasti. Sotavuosien jälkeen tehtaan tuotanto keskittyi lähinnä sota-korvausteollisuuden tarvitsemiin tuotteisiin kuten polttomaaleihin ja muihin konepajateollisuuden tarvitsemiin tuotteisiin.

Talvisotaan mennessä Schildt & Hallberg oli ostanut tehdasalueensa ympäriltä joen pohjoispuolelta kaikki saatavilla olevat maa-alueet. Maata oli hankittu myös joen eteläpuolelta ja 1950-luvun alussa maa-alueet joen molemmin puolin olivat jo lähes yhtä suuret.

Rakentaminen oli tiukasti säänneltyä sodan aikana, mutta Talvisodassa tuhoutuneen entisen konttorirakennuksen paikalle saatiin rakentaa pellavansiementen säilytykseen tarkoitettu siilotorni. Sen oli tarkoitus tasata pellavansiementen saatavuus- ja hintavaihteluita, mutta jo kymmenen vuotta myöhemmin se jäi tarpeettomaksi, sillä pellavaöljyn valmistus lopetettiin tehtaalla kokonaan.

Kotimainen jälleenrakennus pääsi vauhtiin v:n 1947 jälkeen, kun rakennuslupien myöntäminen ja -tarvikkeiden saanti helpottui. Tämä merkitsi kysynnän kasvua monella alalla. Kuitenkin jatkuva epävarmuus raaka-aineiden saannista, erityisesti pellavasiemenen ja pellavaöljyn kohdalla, vaikutti siihen, että perinteiset maalilaadut pyrittiin korvaamaan uusilla tuotteilla, joiden raaka-aineet olivat helpommin saatavilla. Puunkyllästysaineet, alkydimaalit ja vesiohenteiset maalit tekivät tuloaan tuotantoon ja markkinoille. Öljy- ja vernissatehdasta ryhdyttiin ajamaan alas jo 1940-luvun lopulla, kun vastaavasti maali- ja lakkatehtaan tuotanto kasvoi koko ajan.

Jo pitkän aikaa kaikki toiminnot oli keskitetty Ykköstehtaaseen, jota oli laajennettu useaan otteeseen. Tehtaasta oli muodostunut epäkäytännöllinen ja sokkeloinen. Tätä painetta purkamaan rakennettiin v. 1953 maalitehtaan pohjoispuolelle suuri keskusvarasto ja lähettämö. Näitä tiloja laajennettiin edelleen ja vuonna 1956 varastorakennuksen pinta-ala oli jo 3700 m².

Joen eteläpuolelta oli hankittu lisää maata tehtaan tarpeisiin jo vuonna 1937, mutta sota keskeytti rakentamissuunnitelmat. Vuonna 1950 joen etelärannalle pystytettiin kaksi suurta messuhalliksi nimettyä raaka-ainearastoa, joiden pinta-ala oli yhteensä 2000 m². Helsinggårdin ympäriltä hankittiin lisää maa-alueita. Vanhat puiset asuinrakennukset purettiin pallovarastoina vanhan tehtaan alueelta ja korvattiin uusilla rivitaloilla joen eteläpuolella. Tähän rakennettiin myös vuonna 1960 uusi 3-kerroksinen moderni toimistorakennus tehtaan pääkonttoriksi. Vanha hallintorakennus muutettiin tehtaan laboratorioiksi. Tikkurilan maalitehtaan osuus koko Suomen maalituotannosta 1950-luvulla oli jo yli puolet ja tehdasalue joen pohjoispuolella oli tällöin jo täyteen rakennettu.

Keravan joen pato ja vernisstehtas 1930-luvulta.
Kuva Mauno Mannelin, Vantaan kaupungin museo.

Tehtaan kasvaminen nykyaikaiseksi tuotantolaitokseksi

Tikkurilan tehtaiden tuotevalikoima moninkertaistui 1960-luvulla, kun uusi-en maalityyppien kehitystyö jatkui. Lisäksi viennin avautuminen ulkomaille lisäsi tuotteiden kysyntää. Tehdasta laajennettiin ja kapasiteettia lisättiin hankkimalla uusia laitteita ja rationalisoimalla toimintatapoja. Yritysostoja tehtiin ostamalla mm. Hangon väritehdas ja Korson Väri- ja Vernissatehdas. Vuonna 1960 vanhan öljy- ja vernissatehtaan tuotanto lopetettiin. Näistä toiminnan muutoksista huolimatta tehdas kärsi jatkuvista tila- ja kapasiteettiongelmista, jotka voitiin välttää vain rakentamalla uusi tuotantolaitos. Modernin maalitehtaan suunnittelu oli käynnistynyt jo vuonna 1971. Perheyhtiö ei ollut enää tässä vaiheessa halukas mittaviin investointeihin ja toukokuussa v. 1972 Schildt & Hallbergin koko osakekanta myytiin Rikkihappo Oy:lle (Kemira Oy), joka oli toiminut pigmenttien valmistajana myös Tikkurilan maalitehtaalle.

Schildt & Hallberg muutti nimensä Tikkurilan väritehtaat Oy:ksi v. 1975, kun Kemira Oy oli ostanut yhtiön koko osakekannan. . Yhtiövaihdon myötä uuden tehtaan suunnittelu sai vauhtia. Sille ryhdyttiin etsimään sijoituspaikkaa eri puolilta Suomea. Tehdas haluttiin kuitenkin säilyttää Tikkurilassa ja uusi yhtiö aloitti painostuksen sen säilymiseksi vanhalla paikallaan.

Maaliskuussa v.1974 myönnettiin poikkeuslupa uuden Monicolor -tehtaan rakentamiselle. Uutta tehdasta alettiin rakentaa keväällä 1974 ja sen vihkiäisiä vietettiin syksyllä v.1976. Maalitehdas toimi osittain kuitenkin vanhoissa tiloissa aina vuoteen 1988 saakka, jolloin Novacolor tehdas valmistui uudelle tehdasalueelle joen eteläpuolelle. Vanha Ykköstehdas tontteineen myytiin Perusyhtymä Oy:lle ja vanhat rakennukset purettiin uudisrakentamisen tieltä. Entinen öljy- ja vernissatehdas joen partaalla oli myyty Vantaan kaupungille v. 1979 ja se kunnostettiin kulttuurin monitoimitiloiksi Vernissaksi.

Konungsin kartano oli siirtynyt jo 1973 Schildt&Hallbergin omistukseen. Edelliset omistajat saivat asua kartanossa loppuun saakka ja sen jälkeen rakennus kunnostettiin Tikkurila Oy:n edustustiloiksi. Kartanon vanha navetta kunnostettiin henkilökuntaruokalaksi nimeltään Väentupa.

Kemira Oy ja tähysi kansainvälisille markkinoille ostamalla brittiläisen suuryhtymän Donald Macpherson Groupin. Kansainvälinen toiminta ja maaliteollisuuden kohdistuneet ympäristö- ja terveysvaatimukset pakottivat yhtiön keskittymään enenevässä määrin tutkimus- ja tuotekehitykseen. Vuonna 1984 valmistui arkkitehtikilpailun tuloksena Tikkurila Oy:n uuden tutkimuskeskuksen ensimmäinen vaihe. Toinen vaihe valmistui vuonna 1988.

Tikkurila Oy:n eri toiminnot jaettiin v. 1997 useiksi eri yhtiöksi. Tikkurila CPS Oy tuotti sävytysjärjestelmiä, Tikkurila Paints Oy keskittyi kauppa- ja rakennusmaaleihin ja Tikkurila Coatings Oy vastasi teollisuusmaaleista. Tikkurila Oy jäi emoyhtiöksi ja sen ja konserniyhtiöiden palvelutuottajaksi tehtiin Tikkurila Services Oy. Kesällä 2000 Kemira Oy möi Tikkurila CPS Oy:n ruotsalaiselle sijoitusyhtiölle, mutta säilytti edelleen omistuksessaan CPS Color Groupin osakkeita. Yhtiöjaosta luovuttiin vuonna 2008, jolloin Paints ja Coatings sulautettiin emoyhtiöön. Yritysostojen myötä Tikkurila Oy miltei kaksinkertaisti yrityksensä liikevaihdon. Sen omistukseen tuli tehtaita Ruotsista, Suomesta, Norjasta, Saksasta, Puolasta ja Venäjältä.. Tikkurila Oy kasvoi nopeasti pohjoismaiden ja Itä-Euroopan suurimmaksi maalinvalmistajaksi 2000-luvun alussa. Vuonna 2010 valtio luopui kokonaan Tikkurilan omistuksesta ja yhtiö listautui pörssiin. Tikkurila Oy:stä tuli Tikkurila Oyj.

Tikkurila Oyj:n nykyinen tehdasalue ja rakennukset

Tikkurilan nykyinen tehdasalue

Nykyinen tehdasalue on aivan toinen kuin 150 vuotta sitten radan varteen syntynyt tehdasyhdyskunta. Yhtiön tehdas ja rakennukset ovat siirtyneet vähitellen radan itäpuolelta Keravanjoen toiselle puolelle. Tikkurila Oyj oli hankkinut maata useaan otteeseen joen eteläpuolelta. Rakentaminen sinne oli kuitenkin viivästynyt sodan alettua, sillä säännöstely ja pula raaka-aineista rajoittivat toimintaa monella tasolla. Vasta sodan päätyttyä ja jälleenrakennuksen päästyä alkuun toimintaa ryhdyttiin johdonmukaisesti siirtämään uusille maa-alueille. Ensimmäisenä toimenpiteenä oli kahden varastohallin, ns. ”messuhallin” rakentaminen. Sitten vuonna 1960 rakennettiin yhtiölle uusi pääkonttori vanhan patoalueen kaakkoispuolelle. Tehdasalue laajeni ja sinne sijoitettiin uusia toimintoja yksi toisensa jälkeen. Pääkonttorin eteläpuolelle rakennettiin uudet laboratoriot ja tehdasaluetta täydennettiin tarpeen mukaan. Uutta tehdasta suunniteltiin useita vuosia ja vanhan Ykköstehtaan myynti ja purkaminen vauhdittivat Monicolor-tehtaan rakentamista. Tikkurila Oyj:n omistama maa-alue oli laaja ja tehdasta laajennettiin moneen suuntaan ja monen eri toiminnon tarpeisiin.

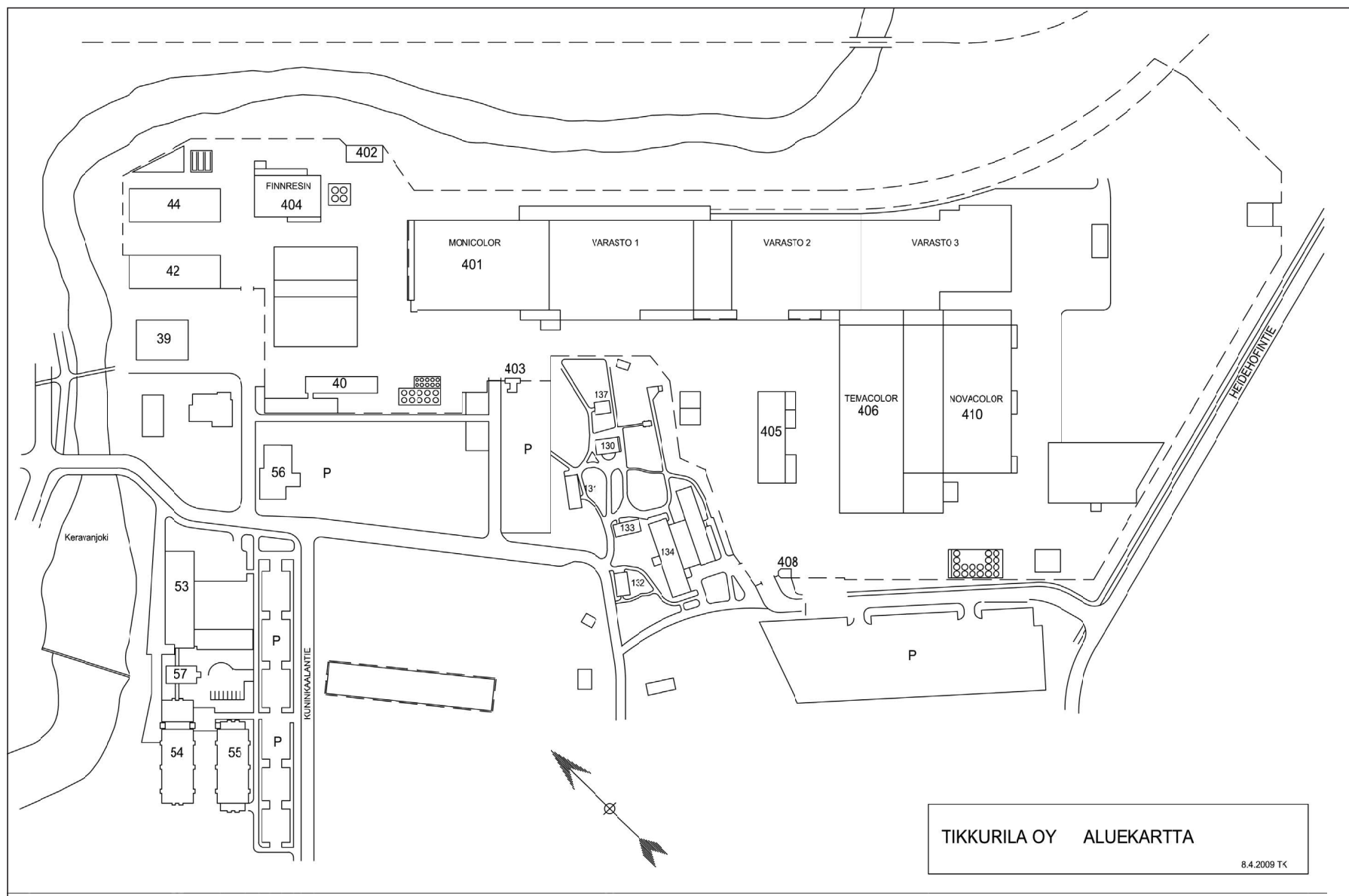
Tikkurilan Oyj:n alueen rakennukset v.2017

Alueen rakennukset:

53 Pääkonttori
54 Laboratorio I
55 Laboratorio II
56 Koulutuskeskus Paletti
57 Vastaanottorakennus
39 Somistamo
40 Puusepänverstaas
42 Varastohalli ns. Messuhalli
44 Varastohalli
401 MC-tehdas
401-1 Varasto1
401-2 Varasto2
401-3 Varasto3
402 Pumppaamo
403 Porttirakennus
404 Finnresin
405 Korjaamo
406 TC-tehdas
410 NC-tehdas
408 Porttirakennus
413 Pastatehdas

Alueen vanhat rakennukset:

130 Kartano
131 Pehtoorintupa
132 Rengintupa
133 Talousrakennus
134 Ruokala/väentupa

Suunnittelijat

Woldemar Baeckman

Alkuperäisen Oy Schildt & Hallberg Ab:n konttorirakennuksen suunnittelija oli Woldemar Baeckman. Hän oli Pietarissa v. 1911 syntynyt arkkitehti, joka työskenteli Helsingin kaupungin rakennuskonttorissa vuosina 1938 -1941 sekä 1944 -1946. Hän perusti Hugo Harmian kanssa yhteisen toimiston v. 1940. He suunnittelivat yhdessä useita asuinrakennuksia, julkisia rakennuksia sekä teollisuus- ja toimistorakennuksia. Raisiontien asuinaloryhmä (1946 -1951) Ruskeasuolla, Helsingin kauppakorkeakoulu (Harmia 1950) ja Hakan asutokortteli "Allotria" (1945 -1964) Mäkelänkadun ja Hämeentien kulmassa ovat toimiston tunnetuimpia töitä. Harmian äkillisen kuoleman jälkeen Baeckmann jatkoi yksin toimiston pitoa. Hänen myöhemmistä suunnittelutöistään tunnetuimpia olivat Oy Asea Ab:n tehdas (1961), Oy Sinebrychoff Ab:n panimorakennus (1970) sekä Turun Sibelius-museo (1969).

Woldemar Baeckman ja Jaakko Aartelo

Arkkitehtitoimiston Woldemar Baeckman ja Jaakko Aartelo.omistajana on jatkanut Baeckmanin jälkeen arkkitehti Sakari Aartelo, joka on Baeckmanin vävy. Jaakko Aartelo valmistui arkkitehdiksi vuonna 1970.

Kalevi Ilonen

Otto Kalevi Ilonen (s. 1948 Helsinki) on Lahden teknillisestä oppilaitoksesta 1976 valmistunut rakennusarkkitehti. Vuonna 1988 Kalevi Ilonen perusti koulu- ja opiskeluystävänsä, alun perin Loviisalaisen rakennusarkkitehti Aaro Lautamon kanssa Arkkitehtuuritoimisto Ilonen & Lautamo Ky:n. Vantaan tehdasalueen lisäksi Tikkurila Oyj:lle ja siitä irtautuneelle CPS-Color Oy:lle on suunniteltu tehdas Shanghaihin 2000 ja Logistiikkakeskus Moskovaan 2008. Muuta mittavaa tehdassuunnittelua Kalevi Ilonen on tehnyt Porvoon Nesteen tuotantolaitosten alueelle vuosien 1984 – 2002 välisenä aikana Neste Chemicalsin / Borealis Oy:n toimeksiannosta sekä Loviisan Fortumin voimalaitoksen alueella vuosina 1999 -2005. Kalevi Ilonen on suunnitellut lukuisia päiväkotia, vanhusten palvelurakennuksia, koulurakennuksia ja asuntoja. Pääosin asiakkaat ovat rannikko-seudun kuntia ja kaupunkeja sekä yrityksiä Tammisaaren ja Kotkan välisellä rannikkoalueella.

Osmo Solansuu

Kaarina Löfström

Sylvi Kaarina Löfström (s. 1941 Helsinki) on suomalainen arkkitehti, joka on suunnitellut toimisto- ja tuotantorakennuksia sekä tutkimuslaitoksia. Hänen tuotantonsa osoittaa laajojen rakennuskokonaisuuksien hallintaa pieniä yksityiskohtia myöten ja ennakkoluulotonta muotojen ja materiaalien käyttöä. Hänen tuotantoaan on esitelty näyttelyissä ja arkkitehtuurijulkaisuissa niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Löfström valmistui arkkitehdiksi Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosastolta 1967. Työuransa hän aloitti Arkkitehtitoimisto Kaarina ja Helmer Löfströmin suunnittelijana 1961–1966 ja jatkoi Valion teknisen osaston rakennusjaoston arkkitehtina 1968–1980, jonka jälkeen perusti 1981 oman Arkkitehtitoimisto Kaarina Löfström ky:n. Sivutoimenaan Löfström on työskennellyt Tampereen teknillisen korkeakoulun tuntiassistenttina 1977–1979 ja erikoisopettajana 1980–1984 sekä Teknillisen korkeakoulun tuntiopettajana 1980–1993.

Löfström on ollut Arkkitehtilehden toimitusneuvoston jäsen 1972–1977 ja toimitusneuvoston puheenjohtaja 1992–1995, Helsingin juhlatiikkojen kuvataidetoimikunnan jäsen 1979–1994, Helsingin julkisivutoimikunnan jäsen 1980–1981, Suomen Arkkitehtiliiton kilpailuvaiokunnan jäsen 1996–1997, Arkkitehtitoimistojen liiton hallituksen jäsen 1997–1998 sekä Valtion kiinteistölaitoksen asiantuntijatoimikunnan jäsen 1998–1999.

Löfströmin töitä ovat mm seuraavat: meijerialan tuotantorakennuksia 1968–1980, Valion pääkonttori, Helsinki 1978 (yhdessä Matti K. Mäkisen kanssa), Tikkurila oy:n tutkimuskeskus, Vantaa 1986 ja 1988 Otaniemen teknologiakeskuksen päärakennus Innopoli 1, Espoo 1991, Otaniemen teknologiakeskus Innopoli 2 (toinen vaihe), Espoo 2002, Kotkan virastotalo, 1994, Helsingin yliopiston Viikin Biokeskus 1, Helsinki 1996, Viikin Metsätieteiden talon peruskorjaus, Helsinki 2000–2005, ala-aste ja päiväkotikoti Auringonpilkku, Helsingin Vuosaari 2001, Forssan paloasema (peruskorjaus ja uudisosa), 2004 ja 2009, Teknillisen korkeakoulun kemiantekniikan rakennuksen peruskorjaus, Espoon Otaniemi 2005–2008.

Alueen rakennukset

53 Pääkonttori

(092-064-0107-0002-001)

Kuninkaalantie 1	
Rakennusvuosi:	1960
Suunnittelija:	Woldermar Baeckman
Rakennusvaiheet:	Laajennus 1982 (purettu 2014) Laajennus 1995 Muutos avokonttoriksi v.2014
Kerrosluku:	2-kerrosta, kellari ja ullakko
Pinta-ala:	3218 m ²
Tilavuus:	16130 m ³
Käyttötarkoitus:	Toimistotilaa
Kuvaus:	Normaalia toimistotilaa. Osa muutettu myöhemmin avokonttoriksi.
Säilyneisyys:	Erinomaisessa kunnossa
Nykyinen käyttö:	Alkuperäinen käyttö

Kuva 1: Schildt & Hallbergin pääkonttori v. 1960 pian valmistumisensa jälkeen. Kuva Tikkurila Oyj.

Kuva 2: Pääkonttori v.2017 sen jälkeen, kun 1980-luvulla rakennettu siipirakennus on purettu huonokuntoisuuden vuoksi. Kuva JP,

Oy Schildt & Hallberg Ab:n hallintorakennus valmistui v. 1960 Keravan joen varteen. Varsinainen tehdasalue jäi kuitenkin vielä joen toiselle puolelle. Pääkonttorin läheisyydessä ei ollut sen rakennusaikana muita tehtaan rakennuksia. Myöhemmin alue on muuttunut paljon, kun tehtaan rakentamisen painopiste on siirtynyt kokonaan joen eteläpuolelle. Pääkonttoria on laajennettu useaan kertaan. Ensimmäinen laajennus oli v. 1982, kun Kuninkaalan tien varteen rakennettiin tien suuntainen siipirakennus, jonne sijoitettiin toimisto-, arkisto- ja varastotiloja. Seuraava laajennus tehtiin v. 1995, jolloin uusi toimistosiipi rakennettiin toiseen päähän alkuperäistä rakennusta. Samalle tontille rakennettiin myös laboratoriorakennukset I ja II.

Rakennusmassa

Alkuperäinen pääkonttorirakennus on 2-kerroksinen ja siinä on täysmittainen kellari ja ullakkokerros. Kellari on kokonaan maanpäällinen joen puolelta, mistä on myös suora ulkoyhteys ulkotiloihin. Rakennuksen päämasassa on suorakaiteen muotoinen ja siinä on loiva kahteen suuntaan kallistuva pulpettikatto. Itäpäädyssä toinen kerros on ulottunut ulokkeena noin 1,5 metriä varsinaisen rakennusmassan ulkopuolelle, jossa on sijainnut rakennuksen pääsisäänkäynti. Päädyn uloke jäi ensimmäisen laajennuksen alle, mutta se palautettiin myöhemmin tämän laajennuksen purkamisen yhteydessä v. 2014. Luoteispäädyssä on korkea tiilipiippu. Kellarin kerroskorkeus on 2550 mm ja rakennuksen molempien pääkerrosten 3150 mm. Nykyinen pääsisäänkäynti sijaitsee laboratorion ja pääkonttorin uudessa nivelosassa.

Huonetilat

Alkuperäisessä pääkonttorissa oli 40 eri kokoista työhuonetta etupäässä maalitehtaan toimistoväen käyttöön. Ensimmäisessä kerroksessa sijaitsivat kirjanpito-osastot, palkkakonttori, postitus- ja puhelinkeskus. Tässä kerroksessa työskenteli yhteensä noin 70 henkilöä. Toisessa kerroksessa oli tilat mm. laskutukselle, mainososaston tiloja, varastopäällikön ja tehtaan johdon tilat. Siellä työskenteli yhteensä 54 henkilöä.

Kellarissa oli arkistotilaa, väestönsuoja, teknisiä tiloja sekä kuuden auton autotalli. Ullakkokerroksessa sijaitsi henkilökunnan sisätiloja ja arkisto. Myöhemmin ullakkokerrokseen sijoitettiin myös näyttelyhuone, jossa esiteltiin tehtaan tuotteita.

Runko ja rakenteet

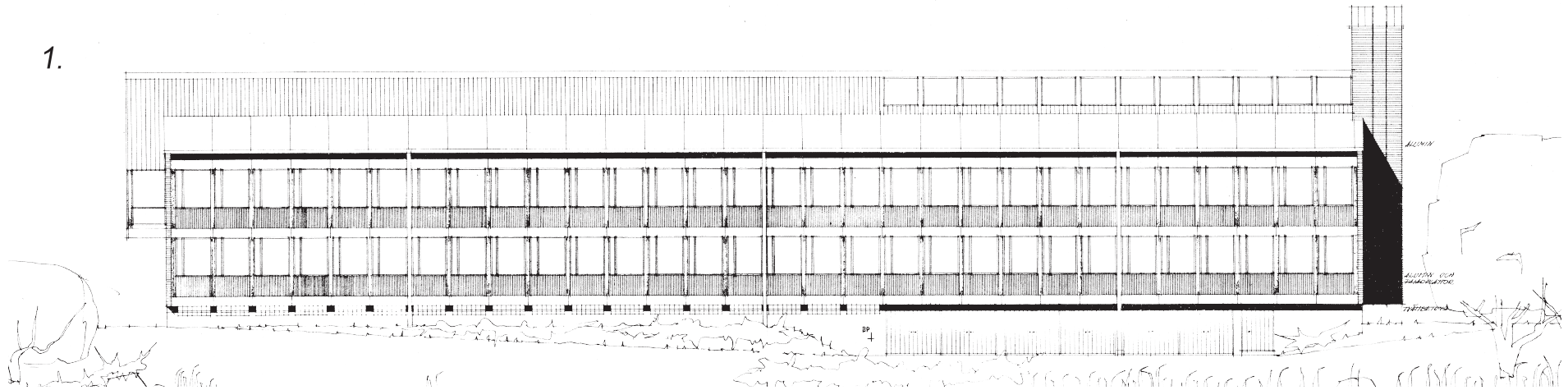
Pääkonttorissa on huonetoimistotyyppinen kaksoiskäytävällinen toimistoratkaisu. Rakennuksessa on pilari-palkkirakenne ja välipohjat ovat paikalla valettua teräsbetonia. Pilarilinjat kulkevat rakennuksen ulkoseinillä ja kaksoiskäytävän molemmilla ulkosivuilla. Rakennuksen runkosyvyys on 18 metriä, josta toimisto-osien runkosyvyys on 2x5,2 metriä. Huoneiden väliseinät eivät olleet kantavia vaan huoneiden kokoja voitiin vaihdella eri kerroksissa. Toimistohuoneet on sijoitettu kaksoiskäytävän ulkosivuille ja keskellä on yhteistiloja, kuten porrashuoneet, WC- ja varastotiloja sekä arkisto. Molemmissa päädyissä on avoimet tilat, joita voidaan käyttää neuvottelu- ja näyttelytiloina.

Julkisivut

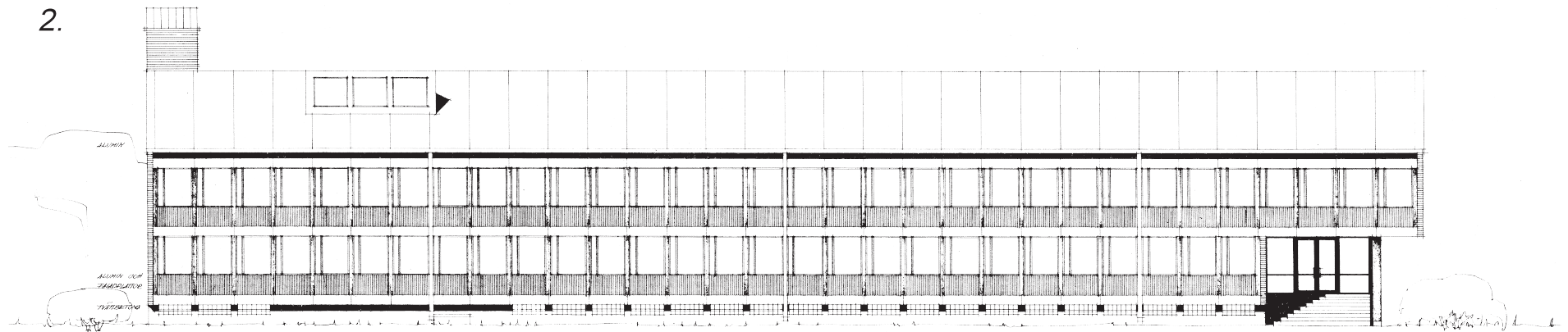
Pääkonttorin julkisivun yleisilme on horisontaalinen. Pitkiä julkisivuja rytmittävät kaikissa kerroksissa nauhaikkunarivistöt. Ullakkokerroksessa on yläikkunat. Pitkillä sivuilla ikkunauhojen alapuolella on teräspoimulevyä ja välipohjien kohdat on merkitty vaakasuuntaisella sinisellä laattakaistaleella. Nauhaikkunarivistöä jaksottavat vertikaaliset metalliset pystykaistat pilarien kohdalla ja ikkunoiden välissä. Kellarikerroksessa matalat yläikkunat ovat lasitiiltä. Päätyjen julkisivumateriaaleina on käytetty puhtaaksimuuratun sileän tiilikentän ja keskellä on korkeiden ikkunoiden ja profiilipellin muodostama keveä keskialue. Rakennuksen katto on teräspeltiä.

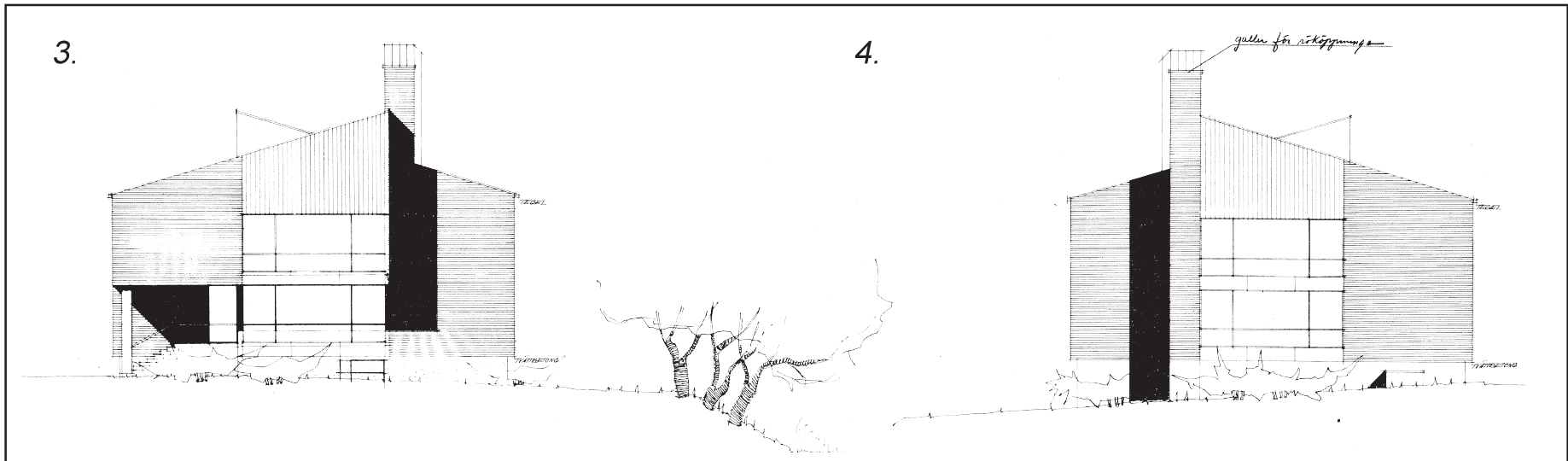
Pääkonttori alkuperäisessä asussaan

1.

2.

Kuva 1-4: Pääkonttorin alkuperäiset julkisivupiirustukset. Tikkurila Oyj.

Kuva 5 Pääkonttori sisäkuvia. Kuva JP,

Muutokset ja laajennukset

Ullakkokerrosta muutettiin 1970-luvulla rakentamalla sinne toimistotiloja ja neuvottelutiloja arkistotilojen paikalle. Julkisivuihin ei tällöin tehty muutoksia.

Pääkonttoria laajennettiin ensimmäisen kerran v. 1982. Tällöin rakennettiin uusi toimistosiipi alkuperäisen konttorirakennuksen pohjoispäättyyn Kuninkaalantien varteen. Uusi kellarillinen toimisto-osa on alkuperäisen rakennuksen mukaisesti kaksikerroksinen. Kellaritilaa on laajennuksessa 412 m², jonne sijoitettiin neuvotteluhuoneita sekä varastotilaa. Rakennuksessa on eri kokoisia toimistohuoneita ja 1.kerroksessa oli terveysaseman tiloja.

Toisessa laajennuksessa lounaaseen v.1995 uusi siipirakennus on tehty vähän moderneimmin ottein kuin aiemmat osat. Massoittelussa on yhdistetty tasakattoinen korkeampi osa ja matalampi kaksikerroksinen ja harjakattoinen osa. Julkisivujen yksityiskohdissa näkyy 1980-luvun muotokieli: ikkunoiden yläpuolella on aurinkosuojat ja päädyssä ristikkorakenteet.

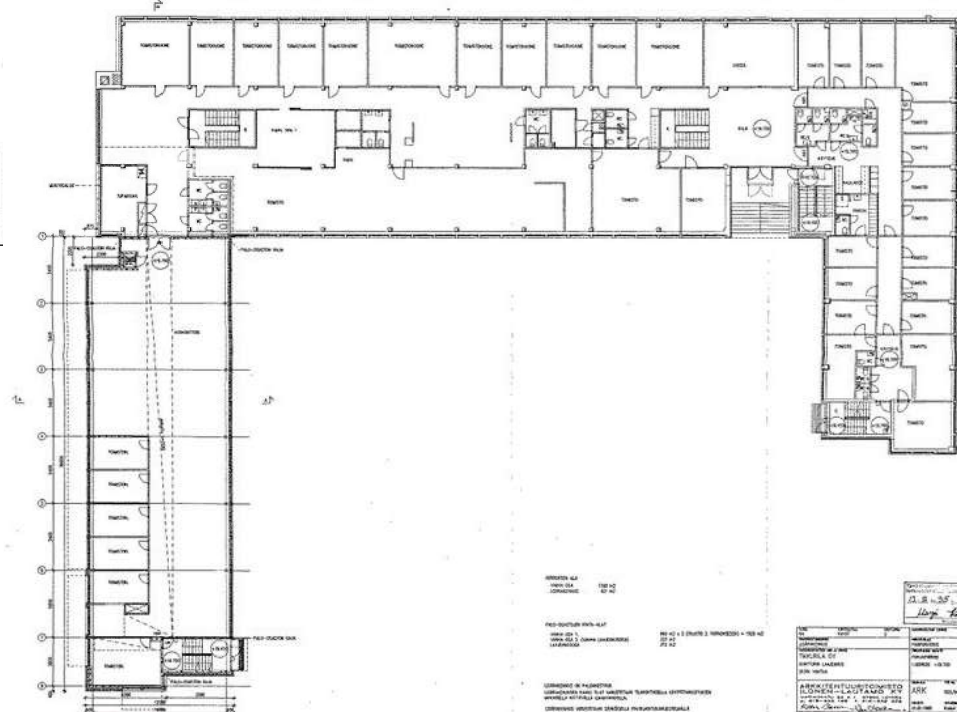
Laajennuksen runkosyvyys on 10,8 m ja kerrosalaa on kahdessa kerroksessa 795 m². Laajennukseen sijoitettiin toimistotiloja. Kerros- ja ikkunakorkeuksissa noudatettiin vanhaa julkisivujakoa. Julkisivumateriaalitkin ovat pitkälti samoja kuin aikaisemmin: punatiili päädyissä, klinkkeripintainen betonielementti välipohjien kohdalla ja profiilipelti ikkunoiden välissä. Ensimmäisen vaiheen laajennus on harjakattoinen siten, että sen harjakorkeus ulottuu vanhan osan pulpettikaton tasalle. Liitoskohta vanhaan osaan on tehty pulpettikattoisena. Runkorakenteena on käytetty pilari-palkki-ontelolaattarakennetta.

Kuva 1: Pääkonttori läntinen siipirakennus. Kuva JP.

Kuva 2: Pääkonttori nykyisessä mallissaan. Etualalla alkuperäinen pääkonttori, vasemmalla 1990-luvulla tehty laajennus. Kuva JP,

The floor plan illustrates the layout of the 'Mihail Kogălniceanu' High School. It features a large central hall (HALL) and several specialized rooms including a chemistry laboratory (LABORATORIU DE CHIMIE), a physics laboratory (LABORATORIU DE FIZICĂ), a biology laboratory (LABORATORIU DE BIOLOGIE), and a computer laboratory (LABORATORIU DE CALCULatoare). There are also classrooms (CLASĂ), a library (BIBLIOTECĂ), a cafeteria (CAFETERIA), and administrative offices (CĂMĂRI DE ÎNCĂLZIRE). The plan includes detailed architectural elements such as walls, doors, windows, and furniture like desks and chairs. A scale bar at the bottom indicates dimensions in meters (0, 5, 10, 15, 20).

Pääkonttori ja 1990-luvun laajennus eli länsisiipi

Architectural drawings of the Pääkonttori ja 1990-luvun laajennus eli länsisiipi (Main Office and 1990s extension, i.e. West Wing). The drawings include a longitudinal section (top), a cross-section (middle), and a perspective view (bottom). The longitudinal section shows a long, multi-story building with a central corridor and numerous windows. The cross-section shows a building with a sloped roof and a central core. The perspective view shows the building from a low angle, highlighting its modern design and the extension. A legend on the right side of the cross-section lists the building's components and materials.

Legend:

- 1. Keskikäytävä
- 2. Keskikäytävän seinä
- 3. Keskikäytävän katto
- 4. Keskikäytävän seinä
- 5. Keskikäytävän seinä
- 6. Keskikäytävän seinä
- 7. Keskikäytävän seinä
- 8. Keskikäytävän seinä
- 9. Keskikäytävän seinä
- 10. Keskikäytävän seinä
- 11. Keskikäytävän seinä
- 12. Keskikäytävän seinä
- 13. Keskikäytävän seinä
- 14. Keskikäytävän seinä
- 15. Keskikäytävän seinä
- 16. Keskikäytävän seinä
- 17. Keskikäytävän seinä
- 18. Keskikäytävän seinä
- 19. Keskikäytävän seinä
- 20. Keskikäytävän seinä
- 21. Keskikäytävän seinä
- 22. Keskikäytävän seinä
- 23. Keskikäytävän seinä
- 24. Keskikäytävän seinä
- 25. Keskikäytävän seinä
- 26. Keskikäytävän seinä
- 27. Keskikäytävän seinä
- 28. Keskikäytävän seinä
- 29. Keskikäytävän seinä
- 30. Keskikäytävän seinä
- 31. Keskikäytävän seinä
- 32. Keskikäytävän seinä
- 33. Keskikäytävän seinä
- 34. Keskikäytävän seinä
- 35. Keskikäytävän seinä
- 36. Keskikäytävän seinä
- 37. Keskikäytävän seinä
- 38. Keskikäytävän seinä
- 39. Keskikäytävän seinä
- 40. Keskikäytävän seinä
- 41. Keskikäytävän seinä
- 42. Keskikäytävän seinä
- 43. Keskikäytävän seinä
- 44. Keskikäytävän seinä
- 45. Keskikäytävän seinä
- 46. Keskikäytävän seinä
- 47. Keskikäytävän seinä
- 48. Keskikäytävän seinä
- 49. Keskikäytävän seinä
- 50. Keskikäytävän seinä
- 51. Keskikäytävän seinä
- 52. Keskikäytävän seinä
- 53. Keskikäytävän seinä
- 54. Keskikäytävän seinä
- 55. Keskikäytävän seinä
- 56. Keskikäytävän seinä
- 57. Keskikäytävän seinä
- 58. Keskikäytävän seinä
- 59. Keskikäytävän seinä
- 60. Keskikäytävän seinä
- 61. Keskikäytävän seinä
- 62. Keskikäytävän seinä
- 63. Keskikäytävän seinä
- 64. Keskikäytävän seinä
- 65. Keskikäytävän seinä
- 66. Keskikäytävän seinä
- 67. Keskikäytävän seinä
- 68. Keskikäytävän seinä
- 69. Keskikäytävän seinä
- 70. Keskikäytävän seinä
- 71. Keskikäytävän seinä
- 72. Keskikäytävän seinä
- 73. Keskikäytävän seinä
- 74. Keskikäytävän seinä
- 75. Keskikäytävän seinä
- 76. Keskikäytävän seinä
- 77. Keskikäytävän seinä
- 78. Keskikäytävän seinä
- 79. Keskikäytävän seinä
- 80. Keskikäytävän seinä
- 81. Keskikäytävän seinä
- 82. Keskikäytävän seinä
- 83. Keskikäytävän seinä
- 84. Keskikäytävän seinä
- 85. Keskikäytävän seinä
- 86. Keskikäytävän seinä
- 87. Keskikäytävän seinä
- 88. Keskikäytävän seinä
- 89. Keskikäytävän seinä
- 90. Keskikäytävän seinä
- 91. Keskikäytävän seinä
- 92. Keskikäytävän seinä
- 93. Keskikäytävän seinä
- 94. Keskikäytävän seinä
- 95. Keskikäytävän seinä
- 96. Keskikäytävän seinä
- 97. Keskikäytävän seinä
- 98. Keskikäytävän seinä
- 99. Keskikäytävän seinä
- 100. Keskikäytävän seinä

1. Name of the company	2. Date of the report	3. Name of the auditor	4. Name of the company
5. Name of the company	6. Name of the company	7. Name of the company	8. Name of the company
9. Name of the company	10. Name of the company	11. Name of the company	12. Name of the company
13. Name of the company	14. Name of the company	15. Name of the company	16. Name of the company
17. Name of the company	18. Name of the company	19. Name of the company	20. Name of the company
21. Name of the company	22. Name of the company	23. Name of the company	24. Name of the company
25. Name of the company	26. Name of the company	27. Name of the company	28. Name of the company
29. Name of the company	30. Name of the company	31. Name of the company	32. Name of the company
33. Name of the company	34. Name of the company	35. Name of the company	36. Name of the company
37. Name of the company	38. Name of the company	39. Name of the company	40. Name of the company
41. Name of the company	42. Name of the company	43. Name of the company	44. Name of the company
45. Name of the company	46. Name of the company	47. Name of the company	48. Name of the company
49. Name of the company	50. Name of the company	51. Name of the company	52. Name of the company
53. Name of the company	54. Name of the company	55. Name of the company	56. Name of the company
57. Name of the company	58. Name of the company	59. Name of the company	60. Name of the company
61. Name of the company	62. Name of the company	63. Name of the company	64. Name of the company
65. Name of the company	66. Name of the company	67. Name of the company	68. Name of the company
69. Name of the company	70. Name of the company	71. Name of the company	72. Name of the company
73. Name of the company	74. Name of the company	75. Name of the company	76. Name of the company
77. Name of the company	78. Name of the company	79. Name of the company	80. Name of the company
81. Name of the company	82. Name of the company	83. Name of the company	84. Name of the company
85. Name of the company	86. Name of the company	87. Name of the company	88. Name of the company
89. Name of the company	90. Name of the company	91. Name of the company	92. Name of the company
93. Name of the company	94. Name of the company	95. Name of the company	96. Name of the company
97. Name of the company	98. Name of the company	99. Name of the company	100. Name of the company